

Monáda (= subjekt)

Leibniz se vlastně nepokusil vyložit, v čem spočívá ona „jednost“ monády; nepoložil si vážně otázku (resp. nepostaral se, aby mohla být náležitě položena), čím je garantována „jednota“ monády. Dalo by se říci, že tuto vnitřní mnohost (percepce a apercepce) donutil k oné „jednosti“ pouze zvenčí, totiž tím, že jim znemožnil uniknout ven (monáda nemá oken). Jakmile však připustíme, že monáda má okna a dokonce i dveře (tedy nejen na dívání, ale na skutečné „vyjití ven“), stává se naléhavou otázka, jak je založena a udržována právě ona „vnitřní“ jednota jinak nepřehledné a velice proměnlivé vnitřní mnohosti, jíž se každá monáda vyznačuje a jíž se liší od jiných. Právě v tomto směru se ukazuje termín „subjekt“ jako mimořádně vhodný díky svým etymologickým kořenům: monáda si totiž onu vnitřní (a ostatně i vnější) jednotu musí ustavovat a udržovat sama, a to tím, že je „vytváří“ („hází“) pod sebe, dospod, „sub“. To by ovšem samo o sobě ještě zdaleka nedostačovalo, protože by zůstával neřešen problém základní: odkud se bere nikoli výsledná (byť relativní) „celost“ monády jako uskutečněného subjektu, nýbrž právě onen sjednocující, integrující „pohyb“, jehož je ona celost teprve výsledkem.

(Písek, 060108-1.)